

עש"ק יתרו ה'תשפ"ג 'שנת הקהל' | מחיר: 5 ש"ח

גליון 634

ב"ה

הַלְּבוּשׁ

שְׁנֵנָה

גליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

הזמן גרמא

חינוך חדר במסירות נפש

כידוע גם מהסיפור הידוע בנוגע לחינוך בנותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהמלמד שלהם רצה להלביש הכול בשכל, ולא להפחיד אותם עם מעשי ניסים ומסירות נפש, ואמר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאדברה – ילד יהודי צריך להתחיל בחינוכו דווקא עם סיפורי מסירות נפש, ודווקא זה מתקבל אצל ילד יהודי!

(התועודיות תשמ"ט חלק ב, עמ' 291-292)

מונה חשמל
חכם בשבת
טכנולוגיה בהלכה

8

רק אל יחפור
צדק ומשפט

6

על איזה יין
מקדשים?
משולחן ההלכה

4

מכירת בכור
הכיצד? (המשך)
על השחיטה

13

התרמוס הנעלם
נזכרים ונעשים

10

תרנגול הודו
מנהגים ומקורותיהם

9

יסודות לחיים

כי אתם רוצים שיהיה להם חיים
מאושרים בכל!

לפני...
אתם מבררים

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

NEWSPAPER

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

דין מי שלא הבדיל במוצאי שבת

עד מתי ניתן להשלים את ההבדלה על הכוס של מוצאי שבת? מי ששכח להבדיל במוצאי יום טוב עד מתי יכול להבדיל?

יום ראשון מדוע אסרו לטעום קודם הבדלה?

נאמר: "זכור את יום השבת לקדשו", וביארו חכמים שיש לקדש את השבת בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש, וביציאתו בהבדלה; מצוות הקידוש לדברי הכל הינה מן התורה, ולדעת כמה מן הראשונים אף ההבדלה הינה מן התורה. ותקנו חכמים שתהא זכירה זו על כוס יין בין בכניסתו בין ביציאתו. ואסרו חכמים לאכול או לשתות במוצאי שבת, עד שיבדיל על הכוס, אף על פי שכבר הבדיל בתפילה. ואפילו לטעום מעט - אסור, כיוון שעיקר מצוות הבדלה הוא דווקא בתחילת זמנה סמוך לצאת השבת, לכן אסרו חכמים אפילו טעימה כלשהי משהגיע זמנה - בכדי שיקיימה בזמנה העיקרי. ולגבי שתית מים קודם הבדלה, אף שמעיקר הדין מותרת - מנהגנו שלא לשתות אפילו מים קודם הבדלה.

שמות כ. ח. ברכות לג. א. פסחים קו. א. ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרע"א ס"א-ב וס"ט; סרע"ז ס"ט; וסרע"ט ס"א. ספר המנהגים - חב"ד ע' 35.

יום שני מי ששכח להבדיל במוצאי שבת כיצד ינהג?

לכתחילה יש להבדיל במוצאי שבת דוקא (אפילו אם אינו רוצה לאכול במוצאי שבת

זמני השבוע

זמני שבת יתרו:

יציאת שבת:		כניסת שבת:	
18:00	ת"א	17:02	ת"א
17:59	י-ם	16:45	י-ם
17:59	חיפה	16:53	חיפה
18:01	באר-שבע	17:04	באר-שבע

זמני היום המוקדמים לשבוע משפטים

04:31	עלות השחר (120 דקות)
05:18	עלות השחר (72 דקות)
05:40	זמן ציצית ותפילין
06:32	הנץ החמה (זריחה)
09:12	סוף זמן קריאת שמע
10:08	סוף זמן תפילה
11:55	חצות היום והלילה
12:25	מנחה גדולה
16:11	פלג המנחה
17:19	שקיעת החמה
17:44	צאת הכוכבים

זמני היום המוקדמים לשבוע זה (אופק ת"א)

יוצא לאור ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

קו לרב: 077-2251770
טקסט לרב: 055-7081737
מדיה הלכה: vod.smslarav.co.il
הנוגל של ההלכה: smslarav.co.il

טל/וואצאפ: 02-3011770
דוא"ל: publish@smslarav.co.il
מחלקת פרסום: Sales@smslarav.co.il
אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומים בעלון.
לתרומות והצטרפות לאגודת התומכים:
smslarav.co.il/donate

עורכים: הרב יצחק איתן מזרחי, הרב שמואל מקמל
הגהה: הרב משה קורנוויץ
ניהול: הרב שניאור גורפינקל, הרב זלמן ברנשטיין
עיצוב ונימוח: מאיר קולטון
נא לשמור על קדושת הגיליון

סדר הבדלה הע' 8. וע'ע נטעי גבריאל בין המצרים פצ'ו ס'ט וראה מ'ש בהע' שם.

יום המישי | שכח להבדיל במוצאי יום טוב עד מתי יכול להבדיל?

אם שכח או הזיד ולא הבדיל במוצאי יום טוב (שחל בחול), אין אפשרות להשלים במשך שלושה ימים, אלא רק יום אחד למחרת יום טוב. ואם הוא יום התענית (היינו ששכח להבדיל במוצאי ראש השנה, ונזכר למחרת - צום גדליה) יבדיל ויתן לקטן שהגיע לחינוך לשתות מן היין, ולא ימתין עד צאת הצום - כיוון שהבדלת יום טוב ניתנת לתשלומין רק ביום שאחר החג.

משנ'ב סרצ'ט סקט'ז. פסק'ת שם אות'.

יום שישי | מי ששכח להבדיל בתפלה כיצד ינהג?

לכד מן ההבדלה על הכוס תקנו להבדיל בתפלה באמירת "אתה חוננתנו", ומי שלא הבדיל בתפילה עליו ליהזר שלא לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל על הכוס, או שיאמר לאחר התפילה "ברוך המבדיל בין קודש לחול" בלא שם-מלכות, ואז יוכל לעשות מלאכה. ומי ששכח או נאנס, ולא התפלל כלל ערבית במוצאי-שבת, ומתפלל פעמיים את תפלת שמונה עשרה בשחרית, עליו להזכיר הבדלה בתפילה שניה שהיא לתשלומין, אף-על-פי שכבר הבדיל על הכוס בלילה, לפי שההבדלה שבתפילה היא עיקר התקנה.

שו"ע אדה"ז או"ח סרצ'ט ס'א-ג. סרצ'ט ס'ט.

כתיבה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב שבתי יונה כרידמן.

מוסיבה כל שהיא). ואם שכח או הזיד ולא הבדיל במוצאי שבת, יבדיל למחרת ביום ראשון. ואם לא הבדיל גם ביום ראשון יבדיל ביום שני, וכן עד סוף יום שלישי.

שו"ע אדה"ז או"ח סרצ'ט ס'ח.

יום שלישי | מי ששכח להבדיל במוצאי שבת ולמחרת הוא יום התענית, כיצד ינהג?

המתענה במוצאי שבת, יבדיל אחר סיום תעניתו. וכן כאשר חל תשעה באב ביום ראשון, מבדילים בליל שני. מי שלא הבדיל - בין אם שכח או הזיד ובין אם היה שרוי בתענית - אסור לו לטעום מאומה (מן הדין - חוץ ממים; ולמנהגנו אפילו מים לא שותים עד ההבדלה) וגם בימים הבאים עד שיבדיל, כמו שאסור במוצאי שבת.

שו"ע או"ח סתקנ'ו ס'א. שו"ע אדה"ז או"ח סרצ'ט ס'ח וס"ז.

יום רביעי | מי ששכח להבדיל במוצאי שבת עד מתי יכול להבדיל?

מי ששכח להבדיל במוצאי שבת ומבדיל ביום ראשון או בימים הבאים - (יאמר הפסוקים 'הנה א-ל' וגו' ו) לא יברך אלא ברכת "בורא פרי הגפן" וברכת "המבדיל", אבל לא יברך על הבשמים ולא על הנר. ויכול להבדיל עד סוף יום שלישי, ואם לא הבדיל עד סוף יום שלישי - אינו יכול להבדיל עוד, לפי שימים אלו (החל מליל רביעי) אין להם שייכות לשבת שעברה אלא שייכים הם כבר לשבת הבאה.

שו"ע אדה"ז או"ח סרצ'ט ס'ח-ט. וראה סדר אדה"ז עם ציונים והערות

הרב שלמה יצחק פראנק
רב מרכז העיר עכו
וחבר מכון הלכה חב"ד

יין לקידוש ולהבדלה

כיצד מתקנים יין פגום? מי שאינו יכול לקדש על יין - יעדיף פת או חמר מדינה? מה מוגדר כחמר מדינה?

אך לא נגע בו - מותר בשתיה, ונוהגים להחמיר שלא להשתמש בו לקידוש. יין מבושל, אינו נאסר בנגיעת גוי. יהודי המחלל שבת בפהרסיא, דינו כנכרי לענין זה ואוסר יין בנגיעתו³.

כמות היין

צריך למלא את הכוס ביין עד שתהיה הכוס מלאה על כל גדותיה. והמנהג הוא להוסיף עוד יין, עד שיישפך יין מהכוס החוצה. אלא שמקפידים שיישפך לתוך כלי שלם ולא על הארץ, כדי שלא יהיה בזיון. צריך שיהיה בכוס לכל הפחות רביעית (86 סמ"ק) יין. אם יש לו כוס גדולה יותר מרביעית ואין לו מספיק יין כדי למלא את כל הכוס, או שאינו רוצה להוסיף עוד יין - יכול להכניס דבר כל שהוא לתוך הכוס כדי להגביה את היין עד שתהיה הכוס מלאה, כי אינה צריכה להיות מלאה דוקא מיינ אלא די ברביעית יין, ורק שלא תהיה הכוס חסרה⁴.

היין לקידוש והבדלה

מצוה מן המובחר לברור את היין הטוב והמשובח ביותר (עבורו) לקידוש ולהבדלה. ואין לקדש או להבדיל על יין שריחו רע, או על יין שהיה מגולה, ואם היה מגולה שעה מועטת בלבד - אין להקפיד, אלא אם כן השתנה ריחו וטעמו¹.

יין ששתה ממנו אדם, פגמו ואין להשתמש בו לקידוש והבדלה. יין פגום ניתן לתקנו על ידי שיוספו עליו מעט יין שלא שתו ממנו. ולאחר שהוסיפו עליו מעט מהבקבוק וכדומה נעשה מתוקן. כמו כן, ניתן לתקן יין פגום על ידי שיוספו עליו מעט מים שאינם פגומים. ובשעת הדחק, כשיש לו רק יין פגום ואין לו לא יין ולא מים לתקן על ידם - יכול להשתמש ביין הפגום².

יין שנגע בו גוי, נאסר בשתיה. אך אם לא נגע ביין עצמו אלא בבקבוק, אם לא ששכו - מותר, ובלבד שהיה הבקבוק סגור. יין שגוי ראה אותו

3. ראה שו"ת הריב"ש סי' ד. ספר הכשרות פי"ט סל"ח ואילך.

4. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ב סי' ד. סקפ"ג סי' ד. סרע"א סי"ח וס"כ. סרצ"ו סי"ה. שיחות קודש תשמ"ח ח"א ע' 155. התועודויות תשמ"ב ח"א ע' 1692.

1. שו"ע אדה"ז או"ח סער"ב סי"א, סי"ג-ה וס"ט, וראה שם סתע"ב סי"ו. קצוה"ש סי"פ סק"א.

2. שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"ב סי' ד-ו; סרע"א סי"ח וס"כ; סרצ"ו סי"ט.

הרב **שמואל מעטוף** <

מורה-צדק בקהילת חב"ד יישוב אדם-גבע בנימין וחבר מכון הלכה חב"ד

כיצד נוטלים מים אחרונים ומהו הטעם לכך?

על-אף שמעיקר הדין נוטלים מים-אחרונים את פרקי-היד התחתונים הנוגעים במאכל, עם-זאת בזמנינו כשאוכלים בכך-ומזלג, נהוג ליטול רק את קצה האצבעות, משום שעל-פי הזוהר מים אלו הם החלק הניתן ל"סטרא-אחרא", נותנים לה רק את הקצה האחרון. אחר-כך מעבירים את קצה האצבעות, כשהם לחים עדיין על השפתיים, וכשיש לכלוך על אצבעותיו בשעת הנטילה, משפילים את האצבעות כלפי מטה שתרד הזוהמה, ואחר כך מעבירים אותן על השפתיים (מלבד בפסח שאין עושין כן מחשש 'מצה שרויה'). ואסור להפסיק בין מים-אחרונים לברכת המזון ואפילו בדברי תורה, ואם הפסיק, ישוב ויטול ידיו קודם שמברך.

מקורות: זח"ב קנ"ד, ב; שו"ע אדה"ז או"ח סקפ"א ס"ד-ה; היום-יום ד' כסלו; ספר-המנהגים-חב"ד ע' 22 ו' 41.

הרב **דניאל לנאו** <

מורה צדק, קייב וחבר מכון הלכה חב"ד

מדוע מזכירים את דוד המלך בסעודת מלווה מלכה?

אמרו חכמים שה' בישר לדוד המלך שפטירתו תהיה בשבת, ויש שכתבו שלכן בכל מוצאי-שבת היה דוד עורך סעודה על כך שחלפה שבת נוספת והוא עדיין בחיים. לפיכך סעודה זו נקראת גם בשם "סעודת דוד מלכא משיחא". ומביא הרבי מכתבי האריז"ל שבסעודה זו יש לומר: "דא היא סעודת דוד מלכא משיחא", וכן הוא מנהג הרבי. כמו כן מביא הרבי שזמן סעודה זו מסוגל לבקש על הגאולה. ונהגו לעשותה ברוב עם, ומנהגנו לערוך את התוודעויות "מלווה מלכה", בבתיהם של החסידים.

מקורות: ראה שבת ל, א; וראה סידור האריז"ל בכוונת הבדלה ומוציא-שבת (וראה שער השבת פכ"ד); היום-יום ל' ניסן; וראה לקו"ש ח"ה ע' 489 בהערה ד"ה "מצא"; פסק"ת סי"ש ס"א.

חמר מדינה ופת

מי שאין לו יין, כליל שבת ובליל יום טוב: מן הדין טוב יותר לקדש על הפת מאשר על חמר מדינה, ואם גם על פת אין אפשרות, אזי יקדש על חמר מדינה. ביום השבת ויו"ט - אם אין לו יין יקדש על חמר מדינה, ורק אם אין לו גם חמר מדינה יקדש על הפת. בהבדלה - ניתן להבדיל על חמר מדינה, אך אין להבדיל על פת בשום אופן. מצוה מן המובחר לקדש ולהבדיל תמיד על יין.⁵

"חמר מדינה" הוא משקה שדרך רוב אנשי אותה העיר לקבוע עליו את סעודותיהם, כמו שקובעים על יין במקום שהיין מצוי. בזמננו נחשב יין שחמר מדינה, ולכן מן הדין ניתן להשתמש בו לקידוש והבדלה (אלא שלמעשה מנהגנו, על-פי הוראת הרבי - לפחות לאלו שלפני גיל ארבעים - שלא לקדש (ולהבדיל) כלל על יין). תה, קפה ובירה - נחשבים אף הם "חמר מדינה", ובמקום הצורך ניתן להשתמש בהם לקידוש והבדלה. ובארץ ישראל בזמננו שהיין מצוי מאד, יש המחמירים ואומרים שמי שאינו יכול לשתות יין (או מיץ ענבים), אין עצה כי אם לשמוע קידוש והבדלה מאחר (או לקדש על פת).⁶

5. שו"ע אדה"ז או"ח סע"ב ס"א. סרפ"ט ס"ב-ג. סרצ"ז ס"ז-ח. סתע"ב סכ"ח. וראה אג"ק חט"ו ע' קפת.

6. שו"ע אדה"ז סקפ"ב ס"ב. סע"ב ס"ו. קצוה"ש סצ"ז בבדה"ש סק"ח. שיחת ש"פ שמיני תשכ"ג (תורת מנחם חל"ו ע' 352. וראה עוד במל" המובא בהערה 127 שם). המלך במסביבו ח"א ע' רסז. שלחן מנחם ח"ב ע' סו הערה ט. וראה שיעורי הלכה למעשה (ליו"ן) ח"א ע' קפב. קיצור הלכות משו"ע אדה"ז מילואים (ב) לסע"ב. ויש שכתבו שכל מיץ טבעי וכן קולה נחשבים כחמר מדינה בימינו.

רק אל תחפור

היכן יעביר עמינדב את צינורות מטבח הפסח החדש שלו: האם אצל השכן שמתחתי, או בחצר האחורית של הבניין?

שגם כך היתה מלאה בקוצים וללא שימוש, להעביר שם את צינורות המים והביוב של המטבח החדש.

אלא שמלכיאל לא אבה לשמוע את דברי עמינדב ואמר לו: 'ולמה לא תעביר את הצינור ישר מתחת לבית שלך דרך החצר של השכן? למה לעשות סיבוב של הצינורות על כל אורך הדירה שלך מבחוץ עד שיגיע דווקא לחצר המשותפת? ואם כאן יהיה פיצוץ - כולנו נסבול את זה, ומי ישלם לנו? הבלגן והעבודות יתקעו את כל הבניין, אני בשם כולם לא מסכים לכך'.

חזר עמינדב ליוגב השכן וסיפר לו על כך, אלא שיוגב בשלו: אני לא אאפשר לך להעביר כאן את הצינורות.

בין כך ובין כך התקדם מועד השיפוץ וכך מצאו את עצמם בבוקר אחד עמינדב, יוגב ומלכיאל, כשהם עומדים על יד הטרקטור של דודו הקבלן שהיה אמור להתחיל את החפירה, כשהם מתווכחים היכן תהיה החפירה ומהיכן יעברו הצינורות של המטבח החדש של עמינדב.

עמינדב, רואה חשבון במקצועו, רצה להרחיב את ביתו שבקומה השניה בבניין ברחוב רבי טרפון באלעד ולעשות בו מטבח פסח, על מנת שיוכל לארח את ילדיו ונכדיו בחג החירות בהרחבה.

לשם כך, כבר לאחר חגי תשרי הביא את דודו הקבלן, לשם עריכת תוכנית לצנרת המים והביוב שתעבור אל הביוב המרכזי דרך יוגב, השכן שמתחתי בקומת הקרקע ושלוח זאת לאישור העירייה.

במקביל, פנה עמינדב ליוגב לקבל רשות להעביר את צינורות המים והביוב דרך חצרו, תוך שהוא מבטיח לו לשלם ככל שיצטרך לשם כך, כולל חפירה, העברה של הצינורות בקרקע, סגירת הקרקע והחזרת הדשא למקומו ואף פיצוי על עוגמת הנפש שתיגרם לו למספר ימי עבודה בשל כך.

אלא שיוגב לא הסכים להצעה זו ואמר לעמינדב: הלו הצד השני של ביתך פונה הוא לחצר המשותפת של השכנים כולם, והיא גם כך עומדת ללא שימוש, ומה לך כי תעביר את הצינורות דווקא בחצרי? אני מעוניין בכך, אלא תאריך קצת את הצינורות ותבקש רשות מועד הבית להעבירם שם. אני לא רואה סיבה לכך שהם לא יסכימו שתעביר שם את הצינורות ובכך יחסך לי עוגמת נפש רבה. ומה אם יהיה בעתיד פיצוץ בצינור? הרי שאני אסבול? על כן מותר אני על כל התענוג מראש. כך דברי יוגב.

בלית ברירה הלך עמינדב למלכיאל, שהיה ועד הבית באותו הזמן, וביקש את רשותו בשם כלל הדיירים להשתמש בחצר האחורית של הבניין,

ונשאלת השאלה

האם עמינדב יכול להכריח את השכן או את ועד הבית להעביר את הצינורות בחצר השכן או בחצר המשותפת, או שבכלל אין לו שום זכות לכך ואם לא יאשרו לו להעביר הצינורות, עליו לוותר על תוכנית הבניה כולה?

אלא רק במצבים בהם אכן אין שום פגיעה, אפילו פגיעה קטנה, בזכויות הפרט.

אולם כאשר ישנה פגיעה ממונית כזו או אחרת ברכושו של הפרט, או בכל מקום בו יש סיבה צדדית אחרת הפוגעת בזכויות או ברווחי הפרט – לא נאמר הכלל הנ"ל ואין לכפות עשיית משהו על מישהו אחר.

והנה כאן התכנון הוא שהצינורות יעברו בתוך הקרקע, מה שלא אמור ליצור איזה שהיא בעיה, שהרי שאר צינורות הבניין עוברים אף הם דרך הקרקע המשותפת, וכך הוא המנהג, וזה לא מפריע לאיש, ואין זה כצינור המונח על קרקע החצר, שכאן יש לומר שהוא גוזל את אויר החצר משאר הדיירים. על כן היות והקרקע משותפת, והעברת צינורות בתוך קרקע זו אינה אמורה להפריע לאיש (שהרי לא גוזלים מאויר החצר כלום) – אין בני החצר יכולים למנוע מהשכן להעביר את הצינורות בתוך הקרקע המשותפת ובלבד שיהיה באופן שאינו מזיק אף אחד.

אולם את השכן שמתחתי – אינו יכול לכפות לעשות כן משני סיבות: ראשית, כדי להעביר הצינורות צריך להשתמש ולהרוס את החצר הפרטית של אותו אדם, ואע"פ שישלמו לו – אין דרך להכריח אדם פרטי להסכים לכך.

שנית – הטענה על פיצוץ בצינור שיכול להיגרם בחצר ולהזיק היא טענה נכונה, אשר מספיקה כדי שלא יהיה זה 'מידת סדום' מצד השכן ועל כן אין לכפותו על כך. זאת בשונה מחצר המשותפת, שאע"פ שבדרך כלל יכולים הם לעכב את אחד מהשכנים מלעשות משהו קבוע בחצר – זאת דווקא כשגוזל להם מאויר החצר, ולא כששתמש בעומק קרקע החצר, שאז אין להם שום חיסרון בחצר והרי זה בדין 'זה נהנה וזה לא חסר' שי"ל ש'כופין על מידת סדום' במצב זה.

מקורות: שו"ע חו"מ קס"א ס"ה ובנו"כ שם, שות מבי"ט ח"ב סצ"ו, פסקי המשפט סימן קס"א סק"י"ב וראה הערה 3940.

תשובה בקצרה

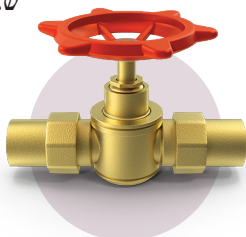
אין עמינדב יכול לכפות להעביר את הצינורות בחצרו, אולם בחצר המשותפת – יכול הוא לכפות על שאר דיירי הבניין להעביר צינורות מטבחו בקרקע החצר ואין מי שיכול לעכב אותו בשל כך.

תשובה בהרחבה

'כופין על מידת סדום' הוא כלל הלכתי, לפיו כאשר אדם אינו מסכים לעשות לחברו טובה, שאינה כרוכה בשום טרחה, הפסד או צער – בית הדין כופה את האדם לקיימה. הכפייה נועדה לאפשר לבית הדין למנוע שימוש לרעה בתחום הקניין הפרטי. מדיניות זו של בית הדין, נובעת מתפיסת הבעלות כזכות להשתמש בנכס, להבדיל מה"זכות" להשתרר על הזולת, ולמנוע ממנו טובה שאינה כרוכה בהפסד כלשהוא.

הסיבה לכך נגזרת מהמסופר על אנשי סדום שהיו מתנהגים ברשעות, ולא היו מעניקים צדקה כלל, לא היו עושים טובה לאיש, ולא היו מעוניינים באורחים גם באופן שהדבר לא עלה להם בממון או בטרחה יתירה. מכאן שסדום מסמלת חברה המכוונת לשמור לעצמה את כל העושר הגלום באוצרותיה, תוך גילויי רוע, המבוסס על הדרת זרים ובמיוחד כשהם אורחים ומבקשי סעד למיניהם, גם כאשר לא עלתה להם הענקת הטובה באיזה שהוא הפסד/טרחה/צער מצידם.

על מנת למגר את התופעה החברתית האמורה, נוצרה בחז"ל הנורמה של 'כפייה על מידת סדום'. נורמה הלכתית זו מאפשרת איכפת התנהגות ההולמת את מידת החסד היהודית, והמנוגדת למידתם של אנשי סדום, שהיו מונעים. אלא שנורמה זו אינה משמשת בכל דין שהוא,

באדיבות 'מכון מדעי טכנולוגי להלכה'

שימוש במונה חשמל חכם

שהוא אינו חושש להשפעות הללו משום שהוא סומך על סברות והיתרים שונים לקולא, אין צורך לחוש גם לשינויים הנגרמים כתוצאה מכך במד החשמל, ואילו לגבי אותן השפעות שיש להחמיר בהן, הרי בלא"ה יש להימנע מהן בשל ההשפעה על מערכות המקרר והמזגנים, ולא רק בשל ההשפעה העקיפה על מד החשמל.

ב. קיימת גם אפשרות תיאורטית רחוקה למי שמשתמש בפלטה בשבת, כי הסרת סיר מהפלטה בשבת, או החזרתו עליה לפי כל דיני חזרה, עלולה לגרום שינויים במד החשמל. אך מאחר שמדובר באפשרות רחוקה, שגם תלויה בהרבה גורמים סביבתיים, ניתן להקל בכך.

ג. השפעה ודאית נוספת היא של אלה המבצעים שינויים בשעון השבת במהלך השבת (ע"פ הוראת רב, לצורך חולה וכדומה), אשר שינויים אלו משפיעים כמובן מאליו גם על מד החשמל. אלא שגם לעניין זה הדבר תלוי בצורת השינויים ומהותן. ככל שמדובר בהמשך מצב 'כיבוי' ומניעת הדלקה חוזרת, שזו פעולה המותרת לכל הדיעות ללא כל חשש (להוציא חשש מוקצה), הרי שאין לה גם כל השפעה על מד החשמל. ואילו לגבי כל פעולת שינוי אחרת, אם מדובר בדרך של מניעת המונע, שאינה מתייחסת כלל למבצע השינוי, אין צורך לחוש גם לשינויים הנגרמים במד החשמל, ואם היא מתבצעת באופן אחר, הרי שיש להימנע ממנה גם ללא תוצאת ההשפעה על השינויים במד החשמל.

שאלה: לאחרונה נתקלתי בנושא מאוד מעניין, והוא מונה חכם של חברת החשמל, שמתקינים ללקוחות. רציתי לשאול האם אתם יודעים האם יש בדבר הזה חילול שבת בצריכת החשמל בשבת?

...

תשובה: מאחר שאף יהודי שומר שבת כהלכתה אינו מפעיל בעצמו בשבת עצמה כל מכשיר חשמלי, ולכל היותר הוא משתמש בתאורה או במכשור חשמלי הפועלים מערב-שבת או שמופעלים בשבת עצמה באמצעות שעון-שבת, הרי שבאופן כללי אין כל סיבה לכאורה שיגרם על-ידו כל שינוי שהוא במד החשמל, שכן כל הנתונים כולל השינויים הם כאמור אך ורק כתוצאה מחשמל הפועל מערב-שבת או מופעל בשבת עצמה באופן אוטומטי.

יש אמנם מקרים חריגים העלולים להשפיע בשבת עצמה על מד החשמל, כתוצאה מפעילות האדם, כדלהלן:

א. כל השפעה של אדם על פעילות המדחס או מערכת ההפשרה של המקרר, בשל פתיחתו או סגירתו, או על פעילות המזגנים בבית, בשל פתיחת או סגירת חלונות ודלתות או מחמת עצם הימצאותו ושהות האדם בחדר, עשויה בהחלט לגרום שינויים במד החשמל, הן בכיתוב הדיגיטלי שעל הצג והן בשידורים שהוא מבצע. אלא שכל שמדובר בהשפעות המותרות הלכתית, מחמת שאינן מתייחסות לאדם, כגון כאשר הוא רק מונע מן התרמוסטט להפסיק את פעולת המדחס, או

מנהגים ומקורותיהם

כשרות תרנגול הודו

בזמן התנאים ששנו את הברייתא. לגבי סימני טהרה: התרנגול נבדק וראו שיש בו את כל סימני הטהרה וכמו כן אין בו סימנים גופניים של עוף טמא כאצבע יתרה ודורס. כמו כן כותב אדמו"ר מהר"ש: "והנה מעלתו צידד להיתרים הגם שקולטי" מן האויר מצד שיש להם ג' סימנים בגופם, והנני להוסיף עוד שמאחר שאנו רואי שאינם דורסי" א"כ אין לנו לאסור אותם".

לגבי מנהגינו בזה: כותב אדמו"ר מהר"ש: "ולכן... נ"ל שמותר לאוכלם, ויאכלו ענוים וישבעו... בלי שום פקפוק... והחומרות עליהם נצמח מהשוחטים ובעלי החכירה של שחיטת העופות... כי הוא פחות בדמי שחיטה וחכירה". מקובל לומר שפעם השל"ה הקדוש ראה תרנגול הודו טורף ומכיוון שכן ציווה השל"ה שצאצאיו לא יאכלו תרנגול זה.

כשגילו את יבשת אמריקה מצאו שם תרנגול השונה במעט מהתרנגול המצוי היום ונשאלה השאלה מה דינו של תרנגול זה. השאלה התחלקה ל-2 פרטים: 1. האם יש עליו מסורת; 2. האם יש לו סימני טהרה ואין לו סימני טומאה. לגבי המסורה כתב בן אותו הדור - שו"ת מי באר: "בעוף אינדיק" היה מסורה ברורה מאנשי אינדיע קבלה עד משה רבינו דידוע שהוא עוף טהור וכו', עד שעמד הריב"ש [יש אומרים שכוונתו על בעש"ט] והכריע שיש לסמוך על אנשי אינדיע וכו' כי יש שם יראים ושלמים".

אחת מההוכחות לקיומו של תרנגול זה הינו מהירושלמי האומר שיש להרחיק מצואת "תרנגול אדום ארבע אמות". וכתבו הב"ח, המגן אברהם, עטרת זקנים ופרי מגדים שהתרנגול האדום הוא "אינדיק" שלנו" (תרנגול הודו). א"כ רואים שהתרנגול הודו היה קיים בארץ ישראל

מקורות: שו"ת מי באר סי"ט. ראה אג"ק אדמו"ר מהר"ש סי"ו וביגדיל תורה נ"י חוב"ב ע' ז'. "העופות הגדול" [תרנגול הודו] נאכל... במסורת וראה בדרכי תשובה יו"ד סי"ב סקכ"ו ה"דן באריכות בנושא המסורת אם היה או שלא ולמסקנתו הוא מתיר עופות אלו אף ללא מסורת עיין שם באריכות רבה וראה גם בשו"ת ערוגות הבושם בסופו בקובץ תשובות סט"ו שמביא טעם נוסף ע"ז. ירושלמי ברכות פ"ג ה"ה. ב"ח, מגן אברהם, עטרת זקנים ופרי מגדים או"ח סי"ט וכ"כ ערוך השולחן והמ"ב סי"ט. דמשק אליעזר לר' אליעזר אשכנזי החברותא של הבי"ח בפני"א אפי"ד ופ"ד יא"ע. לעת עתה לא מצאתי לכן שהשל"ה אסר זאת מקור מוסמך: ישנם מקורות על משפחות שונות, למשל בדרכי תשובה שם ובאור ישראל הנסמן לקמן שליקט כמה, אך בכל הנ"ל לא נזכר בפירושו השל"ה הקדוש. ראה גם בשו"ת הרב הראשי (הר"מ אליהו) תשי"ג-ג עמ' 3-332 שעונה לשואלת שהינה אצאית השל"ה ולא אכלה הודו מעולם ועתה נמצאת בבית אבות ושם מנישים תרנגול הודו, האם היא יכולה לאוכלו, ועונה שם שמכיוון שאינה ברשות עצמה כ"א במסוד וכן מכיוון שהיום מגדלים העופות באופן מיוחד והינם נשחטים כדון, מותר לה לאוכלו. ידוע על סיפורים גם בתוך חב"ד על נושא זה, אך מקור ברור לכך לא מצאתי ואשמח לדעת הקוראים בזה. כללות הענין: קובץ ישורון תשס"ד עמ' תתקכח ואילך. אור ישראל גל' ס עמ' קי"ח. דרכי תשובה יו"ד סי"ב סקכ"ו.

נכתב ע"י הרב אברהם דובקין, לתגובות: publish@smstarav.co.il

התרמוס הנעלם

עוף עם ירקות. בדרך-כלל הייתה מבשלת בסירים קטנים, אך הפעם הכינה כמות גדולה מהרגיל של מרק. כשהרבי שב לביתו, הרבנית הגישה לו מהמרק שבישלה. לאחר מכן מילאה במרק את אחד התרמוסים, וביקשה מר' חס"ד שיואיל לקחתה שוב למנהטן. חס"ד, שהיה רגיל בנסיעות לא-מתוכננות מעין אלה, לבש את מעילו ונכנס מיד לרכב.

יעד הנסיעה היה המרכז הרפואי שליד אוניברסיטת קורנל. ר' חס"ד התחיל לתהות אם אחד מקרובי משפחת הרבי מאושפז שם וזקוק לביקור, אך לא העז לשאול.

כאשר הגיעו למקום, נתבקש חס"ד להמתין והרבנית יצאה והתרמוס בידה. כעבור זמן חזרה ללא התרמוס, והם שבו לקראון-הייטס.

למחרת מילאה הרבנית את התרמוס השני במרק חם, וביקשה את חס"ד לקחתה שוב לאותה כתובת. גם הפעם שהתה שם הרבנית זמן-מה, ושבה ובידה התרמוס הריק, מיום האתמול.

הנסיעות האלה חזרו ונשנו גם בימים הבאים. חס"ד היה סקרן לדעת מי האישיות שזכתה לביקורים תכופים אלו של הרבנית. דבר נוסף הטריד את מוחו: לשם מה שלושה תרמוסים, כאשר אפשר להסתפק בשניים.

הגיע יום שישו והחידה נפתרה. הרבנית אמרה לו שהיום לא תוכל לנסוע בעצמה, וביקש שיעשה זאת במקומה. חס"ד הביע מיד את נכונותו, והרבנית המשיכה: "בקומה שלישיית במרכז

העולם כולו הכיר את כ"ק אד"ש מה"מ. מאות-אלפים ביקרוהו, כתבו לו וזכו לקבל את עצותיו. תצלומיו מופיעים בכל פינה בעולם, ולא לשווא כונה 'יהודי המפורסם ביותר בעולם'. אולם רעייתו, הרבנית חיה מושקא, ייצגה את הקצה השני. היא ניהלה את חייה בתכלית הצניעות, לא השתתפה באירועים ציבוריים, ורוב החסידים אפילו לא זכו לראותה.

המקורבים אליה ידעו כי היא אישה מיוחדת במינה, שניחנה בתבונה עמוקה ובאצילות-נפש. היא גם פעלה לטובת הציבור בעניינים רבים, בתנאי שהייתה יכולה לעשותם בהסתור, בלי שתזוהה.

סיפור אחד מני רבים, על דרכה זו של הרבנית, סיפר המש"ב"ק, ר' חס"ד (חנניה-סיני-דוד) הלברשטאם.

במסגרת תפקידו היה ר' חס"ד מטיע מפעם לפעם את הרבנית. יום אחד, כאשר נכנסה הרבנית למכונית, שאלה אותו היכן אפשר לקנות כמה

תרמוסים. ר' חס"ד ענה כי בדרכס ייכנסו לחנות ידועה במנהטן, ושם ודאי תוכל למצוא את מבוקשה.

כאשר עצרו ליד החנות, נכנסה הרבנית פנימה וכעבור כמה דקות יצאה ובידיה שלושה תרמוסים. היא נכנסה לרכב בלי לומר דבר, והמכונית עשתה את דרכה אל ביתה. לפני צאתה מן הרכב מסרה לחס"ד את התרמוסים כדי לטובלם, והוא מיהר אל המקווה לטבילת-כלים ושב ועמו התרמוסים הטבולים.

עם שובה הביתה עמדה הרבנית לבשל מרק

עם שובה הביתה
עמדה הרבנית לבשל
מרק עוף עם ירקות.
בדרך-כלל הייתה
מבשלת בסירים
קטנים, אך הפעם
הכינה כמות גדולה
מהרגיל של מרק

“הרבנית שניאורסון?! האם האישה שביקרה אותי היא אשתו של הרבי מליובאוויטש? תמיד הזדהתה רק בשם ‘מוסיא’. לו הייתי יודעת את זהותה, ודאי הייתי משתדלת לכבדה ולהעריכה כראוי לה, אך כיצד יכולתי לדעת?...!”

הריק בידו. לרבנית אמר כי מילא את השליחות ומסר את התרמוסים כפי שנתבקש.

ביום ראשון נסעה עמו הרבנית שוב למרכז הרפואי. היא יצאה והתרמוס בידה, וחסיד נשאר להמתין ברכב. הפעם שבה הרבנית לאחר דקות אחדות בלבד, ופניה היו נראות מתוחות מעט. כאשר התיישבה ברכב פנתה לחסיד: “מדוע אמרת לה מי אני, וכי ביקשתי ממך לומר לה זאת?...”

חסיד התנצל, כי לא עלה על דעתו שהאישה אינה יודעת מי האישה המבקרת אותה מדי יום, ואכן הוא מבקש את סליחת הרבנית. הרבנית השיבה: “אכן, היא לא ידעה מי אני, וחבל שעכשיו יהיה לי קשה יותר להגיש לה את העזרה הנחוצה לה...”

אחר-כך התברר כי האישה הייתה ניצולת שואה, שלא הצליחה לשקם את חייה ונותרה ערירית. בימי אשפוזה הייתה מדוכאת מהעובדה שאיש לא בא לבקרה ולהתעניין בשלומה. בדרך-לא-דרך נודע הדבר לרבנית, והיא קיבלה עליה את המשימה לדאוג לה, מהכנת מרק מזין ועד ביקור יומי ותשומת-לב אישית.

(לרגל יום היארצייט כ"ב בשבט)

הרפואי, בחדר שמספרו כך וכך, מאושפזת גברת פלונית... הרבנית נקבה בשמה של האישה, שם שלא היה מוכר לחסיד. “מסור לה בבקשה את שני התרמוסים המלאים, אחד להיום והשני בעבור שבת, והבא עמך בחזרה את התרמוס הריק מאתמול”, סיימה הרבנית.

חסיד הגיע למקום, מצא את החדר המבוקש ופתח את הדלת אט-אט. האישה הביטה בו בתמהון, אך כשראתה בידיה את התרמוסים הנהנה בראשה. הוא מיהר לומר: “באתי אלייך בשליחות הרבנית שניאורסון, שביקרה אותך בימים האחרונים. היום נמנע ממנה לבוא בעצמה, והיא ביקשה ממני להביא לך את המרק.”

האישה הייתה נראית המומה: “הרבנית שניאורסון?! האם האישה שביקרה אותי היא אשתו של הרבי מליובאוויטש? תמיד הזדהתה רק בשם ‘מוסיא’. לו הייתי יודעת את זהותה, ודאי הייתי משתדלת לכבדה ולהעריכה כראוי לה, אך כיצד יכולתי לדעת?...!”

“לא תוכל לתאר לך”, הוסיפה האישה, “כיצד השפיעו ביקוריה עליי לטובה. במיוחד כשאני אוכלת מהמרק החם, אני חשה כי כוחותיי שבים אליי ואני מתחזקת מיום ליום...”

המשמש בקודש חזר לבית הרבי והתרמוס

ישמעו ולמדו

פעולות שנת הקהל

מעורר ע"ד הדגשת מצות הקהל ושמחה (שנת "תשמח") שתהינה כל השנה כולה. . מעורר לנצל יום חמשה עשר בשבט להקהיל אנשים נשים וטף כדי להוסיף עוד יותר בכל עניני תורה ומצותיה". ומצינו ריבוי הוראות הרבי לשנת 'הקהל' ובייחוד בשיחות ומכתבי הרבי משנת תשמ"ח.

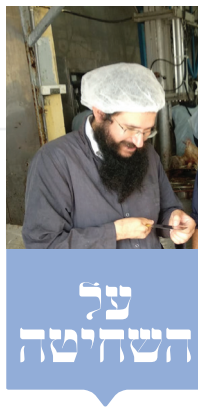
פעולות שנת 'הקהל' נמשכו עד הרגעים האחרונים של שנת תשמ"ח, ובסיום תפלת מנחה האחרונה של שנת תשמ"ח עורר הרבי 'לחטוף' (אריינכאפן) עוד בשנת "תשמח ותשמח" ושנת הקהל לעסוק בענייני בנייה ע"י חיבור קופת צדקה לקיר הבית באמצעות מסמר; דבר קל ופשוט שכל אחד יכול לעשותו ברגעים ספורים וללא השתדלות מיוחדת (אע"פ שגם אם הייתה דרושה לכך השתדלות מיוחדת - היה צורך לעשותה), כי כל אחד יכול לעשות קופה מנייר וקרטון, ואח"כ לקובעה לבית. וע"י שהוא עושה מביתו (ומעצמו) "בית של צדקה", הרי זה משפיע על כל האנשים והנשים והטף שבסביבתו שגם הם יעשו כך; וסיים הרבי שלכן נסיים את השיחה בחפזון, כדי להשאיר זמן למי שעדיין לא קבע בביתו קופת צדקה, שיקבע עוד בשנת תשמ"ח, ומיד יתן כסף בקופה⁴.

פעמים רבות מעורר הרבי על כך שהיות שאנו מצווים "ליראה את ה' כל הימים", על כן פעולתה של מצות הקהל שייכת במשך "כל הימים", ואינה מסתכמת באירוע חד פעמי במוצאי השנה השביעית בבית המקדש¹. עם זאת, אין מקיימים בכך את מצות הקהל במובנה ההלכתי הפשוט, אלא במשמעותה הרוחנית שהיא נצחית בכל זמן ובכל מקום².

ואכן מצינו ריבוי הוראות של הרבי בקשר עם שנת 'הקהל', וכפי שמובא ב"שלשלת היחס"³: "תשכ"ז - מכריז שהשנה היא שנת "הקהל" ובקשר לזה מעורר ל"הקהיל" כל דרושי רבותינו נשיאנו; תשמ"א - מעורר שהשנה שנת הקהל - את האנשים והנשים והטף וגו' לעשות את כל דברי התורה הזאת; תשמ"ז - מעורר ששנה הבע"ל ועל כל ישראל לטובה (תשמ"ח) היא: שנת "הקהל" - שתוכנה וענינה ישמעו גו' ילמדו גו' ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת גו' כל הימים גו'; תשמ"ח - מעורר ע"ד שכאו"א אנשים נשים וטף ישתתפו בפעולות "הקהל" במשך שנה זו (שנת הקהל) ע"י שכאו"א מהם יאספו בני ובנות ישראל שבסביבתם ויעוררו אותם לתורה ויראת שמים. ופעם בחודש וידיע כאו"א (למקום מרכזי) פרטי פעולתם. .

מקורות: 1. ראה התועדות שבת בראשית (ב) תשמ"ח (התועודיות תשמ"ח ח"א ע' 370). 2. ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 370: אע"פ אז די מצוה פון הקהל איז איצט ניט שייך בפועל. . אין עבודה רוחנית איז די מצוה דא [=אע"פ שמצות הקהל אינה שייכת עתה בפועל. . בעבודה רוחנית המצוה ישנה] גם בזמן הזה ובכל מקום. 3. נדפס בתחלת לוח 'היום יום'. 4. ראה התועודיות תשמ"ח ח"ד ע' 9-387.

הרב משה קורנויץ
רב קהילת חב"ד רמת
בית שמש ד' וחבר מכון
הלכה חב"ד

תקנת הרא"ש במכירת בכור

האחרונים¹, שזהו מפני שקנין 'אגב קרקע' מועיל רק מדרבנן ולכן לא רצה הרא"ש לסמוך על קנין זה, אלא כתב שיעשו קנין חצר. ומעתה דברי הרא"ש קשים ביותר?

לפיכך נראה שכוונת הרא"ש היא לעשות זאת כאשר הגוי עומד שם, דאז הוא לא מדין שליחות אלא מדין 'ידו' – ואז קונה גם לנכרי². אם אכן כך הם הדברים, לכאורה קשה לנהוג למעשה כשיטת הרא"ש, שהרי כל דבריו לא נאמרו אלא כאשר עומד הנכרי על יד הרפת שבא נמצאת הפרה, ולא מועילה מכירה כללית מ'רחוק'.

ומעתה מובן מדוע התוס' מיאנו³ בעצת הרא"ש, וכתבו שהרוצה לצאת ידי כל השיטות צריך לעשות גם משיכה וגם קנין כסף, להצעת הרא"ש איננה מבוררת כל כך ויש מקרים רבים שהיא לא תועיל.

בהמשך למדור הקודם בו נתבאר שיטת התוס' בהקניית בכור לנכרי – הרא"ש כתב שהדרך המובחרת מכולם⁴ היא להקנות לגוי את מקום הבהמה וע"י כך יקנה הנכרי את הבהמה. ולא כתב הרא"ש את עצת התוס' לעשות ב' קניינים. [בשונה מרבינו ירוחם – (תולדות אדם וחווה נתיב כ חלק ב), שהביא את ב' העצות ואכמ"ל].

ונחלקו האחרונים⁵ בכוונת הרא"ש לאיזה קנין כוונתו: האם לקנין 'חצר', או לקנין 'אגב קרקע'. דהנה מחד גיסא קיי"ל שקנין חצר הוא מדין שליחות והרי אין שליחות לנכרי⁶, וא"כ היה נראה לבאר שכוונת הרא"ש לקנין אגב. אלא שאם כך – היה לרא"ש לפרש כן דקנין 'אגב קרקע' לא מועיל, אלא כשאמר בפירוש שמקנה לו אגב קנין החצר את הפרה⁷. עוד קושי גדול בהבנה כי הכוונה כאן לקנין 'אגב קרקע' ביארו

6. קצה"ח שם, שו"ת גידולי טהרה סי' כה, משכנות הרועים אות א סימן ד – אבב, ושם מסיק 'ומעתה הנה זאת עולה מידי פלוגתא לא נפקא דאיכא מ"ד דהוי דאורייתא קנין והיא דעת הרמב"ם לפי מ"ש הר"ם ודעת התוס' דהגדלו ור"י קידושין אמנם התוס' ברי" ב"ק והרב העטור והרשב"א והריטב"א ותלמידי הרי"ף סי' ל' אינה אלא מדרבנן ולפי"ז נ"מ במוכר לעכו"ם כאשר כתבנו ראשית מאמר ולהקנות הבהמה לגוי בא"ב ואגבה און לפטורה מן הבכורה'. וראה שו"ת להורות נתן חלק ד סימן פה, שדעת הרא"ש עצמו שקנין אג"ב הוא רק מד"ס.

7. ראה בארוכה בדברי הרבי ה"צ בפס"ד או"ח סי' תמח דף כח ע"ג ואילן. ואף שיש אומרים שחצר המשתמרת היא מדין יד אף כשלא עומד על ידה, אך אי"כ דעת הרא"ש. ולמעשה מסיק ה"צ שיש להחמיר שכל שאיננו עומד על ידה לית ליה קנין.

8. כפי שהעיר בהגהות אמרי ברוך דפליגי התוס' והרא"ש.

1. מסכת בכורות פרק א סימן ב.

2. דבזה לא נחלקו רש"י ור"ת ושניהם מודים שקנין כסף מועיל – כפי שמבאר בעמדתו יום טוב על הרא"ש שם.

3. ט"ז סי' ז, שו"ת אמונת שמואל סי' מה, שו"ת נחלת שבעה סי' ל. הגהות רעק"א בית מאיר יורה דעה סימן שכ (דהוא מדין אגב), הגהות אמרי ברוך שם (לא משמע שהוא מדין אגב). שו"ת גור אריה יהודא יורה דעה סימן סד.

4. במש"כ הקצה"ח (בסימן קצ"ד) דכן יש חצר לנכרי ראה מש"כ עליו שו"ת עונג יום טוב סימן כח. וכבר העיר שזו מח' ראשונים בפסחים לא ע"ב דדעת רבינו דוד דיש לו קנין ודעת המאירי שו"ת (ראה בחידושי רבינו דוד שם הערה 76).

5. ראה שו"ע אדה"א או"ח סי' תמח"א.

הרב משה קורנויץ הוא הרב נחמן הכשרות של מוצרי העוף והבשר "תפארת אני"ש, במסגרת זו הרב מפקח שטמלבד ההידור על שוחטים חסידיים יבוצעו ההידורים ההלכתיים המופיעים בסדרת טורים אלו.

דברים האסורים באכילה ושתיה משום סכנה

<ul style="list-style-type: none"> • אסור לאכול דג ובשר יחידו, ואף אין לבשלם או לצלותם בתנור אחד באותה העת. ולכתחילה נזהרים שלא לחתוך דברים חריפים בסכין בשרי על מנת לבשלם או לטגנם עם דגים וכן שלא לבשל דגים חריפים בכלי בשרי וכן להיפך. • מעיקר הדין מותר שיהיו על השלחן דגים ובשר, ובלבד שיזהרו שלא יתערבו זה בזה. ויש המחמירים שלא יהיו על השלחן יחידו אלא מגישים את הבשר לאחר פינוי הדגים. יש לאכול ולשתות דבר מה בין הדגים לבשר, ויש הנוהגים אף לרחוץ את הידיים ביניהם. 	<p>הרחקה בין דג לבשר</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יש להימנע מאכילת דג עם חלב לבד, אך מותר להוסיף לחלב חמאה או שמנת, או לטגן דג בחמאה. 	<p>דגים וחלב</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אסור לאכול שום קלוף ובצל קלוף וביצה קלופה שעבר עליהם הלילה מפני הסכנה. וגם היום יש לחוש ולהיזהר בכך, ואפילו אם הם סגורים בתוך בגד או כלי. • ולכן הדרך הנכונה לאחסנם כשהם קלופים, להשאיר את ה"שיער" שבראש השום והבצל, או מעט מקליפתם. כל החשש הוא כאשר הנם כמות שהם מבלי שעירבו אותם במאכל אחר, אבל אם עירבו אותם במאכל אחר אין חשש. • ולגבי שימוש באבקות שום, גבישי שום וכן בשום כתוש - אם הם "טהורים" (ללא תוספת חומרים) יש להחמיר ולהימנע מהשימוש בהם, אך אם מעורב בהם חומרים אחרים (בכמות של לפחות עשירית מהרכיבים) ניתן להשתמש בהם. 	<p>שום בצל וביצה קלופים</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אסרו חכמים לשתות משקים מזוגים שעבר עליהם לילה בכלי מתכות - משום סכנה. איסור זה חל אף על מים רגילים ששהו לילה בכלי מתכת. • אולם למעשה, רווח המנהג לשתות ממים ששהו לילה בכלי מתכות כגון מים הנמצאים במיחם, וכיוון שכבר "דשו רבים" בכך, אין לחוש לכך. 	<p>משקים שלנו בכלי מתכות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אסור להניח מאכלים ומשקים תחת המיטה, אפילו כאשר הם בתוך קרטון וכדומה, ואף בדיעבד אם הניח וישנו שם שינת הלילה הם אסורים באכילה. • וגם במיטת קומתיים, יש להימנע לכתחילה מלהניחם על המיטה התחתונה שכן יתכן שהנחת מאכלים במיטה זו נחשבת תחת המיטה העליונה, אלא שבדיעבד המאכלים מותרים. • אך עגלת תינוק אינה נחשבת כמיטה, ומותר להניח שם דברי מאכל ומשקה, אפילו בשעה שהתינוק ישן בה. 	<p>מאכלים ומשקים תחת המיטה</p>

מקורות: הרחקה בין דג לבשר: פסחים ע"ב, טו; טוש"ע ונ"כ יו"ד סקט"ז ס"ב-ג; דרכ"ת שם סקכ"ז: ט"ז יו"ד סצ"ה סק"ג; שו"ע אדה"ז חו"מ דיני שמירת גוף ונפש ס"ט ט; וראה לקו"ת פ' בהעלותך לג' ב; שבט הלוי ח"ו סק"א; וראה מעשה מלך ע' 133. **אכילת דגים בחלב:** חולין ק"ג ב; בית יוסף יו"ד ספ"ז ד"ה דינים וחובבים; דרכי משה שם: ט"ז שם סק"ג; פתחי תשובה שם סק"ט. **שערי הלכה ומנהג ח"ה ע' קעז.** **שום בצל וביצה קלופים:** נדה י"א; וראה רא"ש ביצה פ"א ס"כ; הגהות מרדכי שבת פרק המוציא י"י; מהרש"ל ב"ם של שלמה חולין פרק כל הבשר ס"ב; שו"ע אדה"ז חו"מ דיני שמירת גוף ונפש ס"ז; כה"ח יו"ד קטז, צג; שבט הלוי ח"ו סק"א קובץ מבית לוי ג' ע' צב; וראה הכשרות כהלכה ח"א ע' רמז הע' 60. **משקים שלנו בכלי מתכות:** נדה י"א; א; שו"ע אדה"ז חו"מ דיני שמירת גוף ונפש ס"ז; אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"ץ ח"א ע' רד; לשמע און ע' רנה; אג"ק כ"ק אד"ש ח"ב עמ' קמ-קמד; בקדש פנימה ע' 16; (ואין לומר שבשבת קל יותר - עפ"י המסופר בשמועות וסיפורים ח"ב ע' 43). **מאכלים ומשקים תחת המיטה:** שו"ע אדה"ז הל' שמירת גוף ס"ז (וראה בלקט ציונים והערות לשו"ע אדמו"ר (בסטריצק) מהד"ת ס"א ס"ז); דרכ"ת סקט"ז סקל"ז-ח: אג"ק כ"ק אדמו"ר מהרש"ב ח"א ע' שיז; וראה שלחן הזהב ע"ג הע' 133; מנח"י ח"ד סק"ז; שו"ת אז נדברו ח"ו סל"ט וחי' סע"ב-ג: ספר הכשרות ע' תלז-ז. התקשרות גליון 445.

מוסיף והולך ואור!

הספר הרביעי והאחרון בסדרה!
חנוכה פורים ומועדי החורף

MEIR KOLTON

מצטרפים לאחד ממסלולי התומכים של מכון הלכה חב"ד ומקבלים את הספרים (בהתאם למסלול) עם צאתם לאור עולם ישירות לבית

לפרטים והצטרפות: 02-3011770

ניתן לרכוש את ספרי הלכה למעשה בחנויות הספרים המובחרות

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

עשה לך רב.. קנה לך חבר.. ו בחר לך מדריך!

הדרכת חתנים לא הייתה מעולם יעילה יותר.
מדריך מעולה, הדרכה מקצועית, ליווי אחר החתונה,
קו ייעוץ פתוח והכל בקליק אחד.

הרב חנוך כהן
קראון הייטס

הרב שלמה הלפרן
תל אביב והמרכז

הרב נתן גלבשטיין
כפר חב"ד והמרכז

הרב זוהר גינדי
כפר חבד והמרכז

הרב מנחם סעיד
קרית מלאכי והסביבה

הרב יעקב סינגאווי
קרית גת והדרום.

הרב חיים אברבייה
קרית והצפון

הרב אריה שוורץ
נתניה והסביבה.

הרב מנחם בכר
נתניה, רמת אביב.

הרב דורון ברגר
אלעד והמרכז

הרב איתי יעקובוביץ
לוד והסביבה.

הרב שניאור רייניץ
ראש לצ והסביבה

הרב יהודה לוינסון
קרית מלאכי והמרכז.

הרב משה חי שמעון
צפת והסביבה

הרב שלום גרוזמן
צפת והסביבה

לנכנסים
באמצעות
המדריך,
השימוש
באתר
חינם!

רשימת המדריכים מתעדכנת מפעם
לפעם, עקבו אחר הפרסומים ובאתר.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

חתן? כנס לאתר של יסודות לחיים
הירשם למסלול, ובחר לך מדריך
yesodot.smlarav.co.il

לליווי ייעוץ והכוונה הרב חיים אברבייה 054-5236-323